

LA DANSA MÉS BELLA...

PORTANTVEU DEL FOMENT DE LA SARDANA

SVMARI

Sant Jordi, patró de Catalunya, per Carreres. — Sardanes: La pageseta del Puig Brugada, per Ernest Albert i Galter.—El Festival pro-Monument Pep Ventura, per C. V. — La força emotiva de la Sardana, per Lola Cos Roget. — Glossa, per Domènec Juncadella.—Oblit injust, per Llorenç Vives.

La Sardana de l'amnistia, per Angel Trèmols. — Empordà lliure, per Joan Forment.

Noticiari

FIGVERES

EN
EL
RAM
DE LA
ELEGANCIA
MASCULINA
DIR
PUIG-PARIS
ES
DIR-HO
TOT

RELOTGES

sempre

RELOTGES

CASA VARELA

PERELADA, 5

Aquesta casa es garantia
de bon servei

ANTIGA CASA

Fills de Josep Massot

Fundada l'any 1850

ÉS LA PREFERIDA DE LES
SENYORES ELEGANTS

PER LA SEVA ORIGINALITAT.

PEL SEU BON GUST.

PELS SEUS IMMILLORABLES GÈNERES.

PELS PREUS VERITABLEMENT REDUITS

PLAÇA CONSTITUCIO, 25 i 26

FIGUERES

LLIBRERIA CANET

DIARIS REVISTES LLIBRES

SARDANISTES,
AIMANTS DE NOSTRA DANSA:

COMPREU EL LLIBRE

LA SARDANA

DEL CONEGUT FOLKLORISTA

JOAN AMADES

LA DANSA MÉS BELLA...

PORTANTVEU DEL FOMENT DE LA SARDANA DE FIGUERES

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ: SOCIETAT CORAL «ERATO»

Sant Jordi, patró de Catalunya

Uns anys havien passat sense poder celebrar la nostra diada onomàstica.

Però aquest any s'ha commemorat arreu de Catalunya amb tota solemnitat.

El nostre Foment no podia deixar de contribuir a la festa i organitzà una ballada a la Rambla.

Amb seguretat nostra joliusa Rambla mai s'havia vist amb la gentada d'aquest dia, és difícil precisar un número, es pot dir que hi érem tots, fins n'hi havia que no tenien dret a ésser-hi.

Molts homes i dones lluien llacets de l'emblema barrada.

L'audició lliscava amb molta animació, però el públic freturós esperava amb il·lusió «LA SANTA ESPINA», la sardana que des de molts anys no havíem pogut oir, la benvolguda, que retornava plena de recordances belles.

Era l'última de l'audició, quan començà tothom restà callat, però a les notes de «som i serem gent catalana...» les mans es cercaren, no per a dansar-la, sinó per aplaudir-la estrepitosament, joiosament, ardidament, amb tot el cor. La pruïja d'aplaudiments retrunyia per tota la Rambla, per tot el poble; volíem demostrar que passi el què passi sempre serem el què som; dissortadament n'hi havia que parlant com nosaltres s'estaven tranquil·lament (?) amb les mans a la butxaca, però agraïm-los-hi que ho fessin així, puix d'aplaudir no haurien fet altra cosa que ofendre una vegada més els nostres dignes sentiments.

A cada contrapunt els aplaudiments eren tals que es feia del tot impossible oir la cobla, tan sols en alguns moments s'oïa el cant ardit de la tenora o el toc vibrant del tiple.

Es féu repetir, continuant l'esclat d'entusiasme; els músics ja havien baixat del cadafalc quan encara tota la Rambla rumorejava, obrint-se el pit a l'esperança d'un demà radiant d'esplendor racial.

Amb la demostració de ciutadania del dia de Sant Jordi, queda ben palès que no som on érem sis anys enrera, hem evolucionat moltíssim; avui dia la joventut, aquesta joventut en què es té tantes esperances, s'aixopluga sota una bandera: Catalunya! i el seu lema és Justícia, Democràcia i Llibertat.

Diada de Sant Jordi, diada de germanor, compensació de temps perdut, reivindicació d'un poble que viu, sent i avança enllaçat de mans.

CARRERES.

Abril de 1930.

SARDANES

La pageseta del Puig Brugada

JOSÉP Fort, cultivadíssim esperit musical i popular fundador i mestre de l'Orfeó Celranenc, ha lliurat una finíssima i primmirada sardana - «La pageseta del Puig Brugada» - per l'arxiu del Foment de la Sardana de Figueres, niu i alberg de la dansa que lliga els cors i deslliura els pobles.

Nosaltres hem demanat a aquest home admirable, que lluita amb la vida portant als llavis les cantúries de la terra, unes paraules que expliquessin la gènesi i estructuració d'aquesta sardana. Les paraules de Josep Fort són trèmules, flonjes i tímides com una gota de rou que oscil·la al mig d'un fil prim i fènue d'una terenyina d'aranya penjat entre les arestes verdes i fràgils d'un pi ufanós amarat de sol·licitud. Les paraules s'escorren llises com la plana, clares com una ànima verge, serenes com una llambregada de sol quan cau la tarda...

* * *

Josep Fort diu: A Foixà hi ha una muntanya que s'anomena Puig Brugada. Es la més alta del terme. Del cim s'albira la planúria idíl·lica del Baix Empordà, i al fons el gegant immòbil del Montgrí, les pedrasses de les Illes Medes i la mar blava... Passen els vaixells com una ombra i deixen un rastre fosforescent, un camí argentat de coloraines d'escata de peix, un camí bíblic per on ha de passar-hi un poble torturat que no troba la terra promesa...

Un dia que queia una lluna tòrrida, calidíssima, cap allà als volts de la diada de Sant Pere i Sant Feliu, jo m'estava assegut placèvolament al cim del puig, a l'ombra d'un pi, de cara a la marinada, amb música de cigales, de falziots i d'estornells... Divagava, arrencava les tiges de l'herbei ressec, tenia un brot de trèbol als llavis. La imaginació ruïllava. Tot cantussejant, em va venir un cant a la memòria. Un cant on hi bullia el panteig de la quietud rural, la bonior

fecunda i esberlada de la plana, el pessigolleig tenaç i rampellut de la meva sang jove i ardorosa. Va semblar-me que d'aquest cant en podia sortir una sardana...

Dit i fet. Per no deixar fugir aquell llamp d'inspiració, vaig fer l'esboç d'una sardana. Els gargots rajaven i el paper s'omplia. Breu: en aquell ambient de llibertat, a ple aire, el cant es deixava engabiar, sense rebequeria. Us he d'advertir – diu En Fort – que quan jo me n'anava a escampar la boira sempre portava en un cul de butxaca un plec de paper de solfa i un tros de llapis desvernissat. No vaig plegar, posat a fer feina, fins que vaig tenir la sardana llesta i fresca com una rosa. Bé; i ara quin nom li posarem? – em deia jo – Batejar una sardana és un treball penós i arriscat. Quin nom li posarem que ni sàpiga bo?

Al peu de la muntanya hi ha un hort. Vaig adonar-me que hi frescava una noia, cavant, feinejant. Era un exemplar preciós de femella: bruna, viva, esvelta, revinguda, provocativament precoç, molsuda com un préssec de sang de llebre. Els ulls menjaven. – Cobejança interior. Vaig dir-me: Quina pageseta més manerosa i més picant! I així va néixer el nom de la sardana i heus-ací el perquè jo vaig fer-li de pare i padrí a la vegada... Jo dic: el nom té un matís i una gràcia, meravellosament empordanesos: «La pageseta del Puig Brugada».

* * *

Cada nom és un record. I l'home li agrada evocar els records dolços. En Fort parlant de música s'hi esplaia, es morfon, s'hi sorreja com l'aviram quan sent pruïja.

Tornem-li a donar la paraula. En Fort reprèn el fil de la conversa. I diu: De la mateixa mena de manera han estat compostes la major part de les

meves peces de música, car el «Via foraj» va ésser fet a la vora del riu Ter; «Recordança», al mig d'un bosc d'alzines.

Un dia de festa, vigílies de festa majorera, em trobava amb una colla de joves amics, prop d'un fontinyol amic on l'aigua sorolla joiosament. Férem un berenedic amb una gana que ens encetava. Hi va haver naturalment, molta gresca, acudits faceciosos i rialles a dojo. Acabat l'àpat se'n varen anar cap al poble a fer ballades a la plaça i després cap a sarau per a encantar-se amb els bonics de les noies casadores. Jo vaig endarrerir-me per a quedar-me un bocí de record, per a contemplar i guardar la font com aquell qui guarda la creu de la masia... D'aquells moments de meditació en vaig escriure «Rialles d'un jorn de festa».

«L'Himne a la Mare de Déu dels Angels» va néixer, místic i bufó, a a l'ombra d'uns castanyers que hi ha al peu del camí perdut i esborrat, rondaller i basardós que mena al Santuari, blanc com un glop de llet, encorriolat d'uns xiprers camallargs i fantasmals.

«Plany de les ànimes», va revelar-se a la muntanya del Congost, tenint davant del nas l'esglésiola de Sant Julià de Ramis, una tarda grisa i tardoral, mentre les campanes de Juyà -- un poblet embardissat -- tocaven a mort, lentament, planyívolament, amb un deix de tristesa inefable...

* * *

Altres coses va explicar-nos En Fort. Les paraules es desfullaven amb un dring de recordança. Nosaltres a l'esclat d'aquestes visions empordaneses, vàrem comprendre i estimar la vida neta, diàfana i bella d'aquest Empordà que és un dot i una fermança de la fesomia espiritual de Catalunya.

* * *

La Pageseta del Puig Brugada

El jorn ja despunta
ja se sent cantar el gall,
preparem les nostres eines
per anar vers el treball.

Companys! peus a terra,
deixem, doncs, el llit
que és niu de tristesa
de plany i neguit.

Que n'és aquest poble
molt treballador,
bromista i alegre
i aimant del que's bo.

Els rencors no hi caben,
venjances no hi ha,
visca l'harmonia!
visca el benestar!

Apa, doncs siguem-hi;
al treball anem;
en essent diumenge
ja reposarem.

Amb tota la colla
abans de dinar
la sardana llarga
n'irem a assajar.

I després, després cantar-la,
dansar-la més tard també;
si es canta afinada
es repunteja més bé.

Doncs ànim i tots fora,
companys, a assajar,
que s'acosten festes
per poder cantar.

I si bé no ho féssim
sentiríem xiulets,
disbarats el *Coro*
no en fa com aquests.

En tant tots a una
ens foca cridar:
¡Visca el nostre poble,
el poble català!

* * *

Mots finals: La lletra i la música de «La Pageseta del Puig Brugada» són d'En Josep Fort. El nostre Foment s'honora en posseir aquesta sardana i adreça al Mestre Fort, el seu cordialíssim agraïment.

ERNEST ALBERT I GALTER.

El Festival Pro-Monument Pep Ventura

DIMARTS dia 6 de maig va tenir lloc al Parc Bosc d'aquesta ciutat el nostre grandios festival sardanístic a profit del fons destinat per a la erecció d'un monument que ens dignifiqui la memòria d'En Pep Ventura per sempre.

Malauradament els festivals en pro del monument a en Pep són ben escassos, car una vegada a l'any no demostra pas una febre sentida de tothom.

Hom ha d'esperar l'eventualitat d'unes Fires i Festes a fi de tenir l'ajut material del Comitè de Festes i d'organitzar-les amb una base.

Nosaltres prou podríem tirar al dret; fer-ho per nosaltres mateixos. Però quan un ha de treballar amb una minoria disposada al sacrifici d'una pesseta al mes, potser ens trobaríem que en aquests festivals a causa d'un temps impropï en comptes d'un benefici en pro del Monument Pep Ventura, el Monument Pep Ventura deuria diners als organitzadors.

Per mor d'augurar un èxit hem esperat l'even-

tualitat de les fires, i hem fet de moment un festival a l'any.

Això fa que els veritables aimants de la sardana quan arriben les fires ja esperen la diada del Foment per tal d'anar a lliurar-se a una fruïció ideal.

I aquest any, malgrat ésser només la tercera celebració d'aquest festival ja tothom hi acudia com si es tractés d'un festival tradicional.

I és que la sardana és tan nostra que aquestes festes queden estructurades com a tal tradició.

I aquest any, i potser també semblarà tradició del temperi, ja des del matí del dia senyalat de les sardanes es va presentar amb cel gris. Un mantell ombrívol per damunt la volta amenaçava de ploure.

Malgrat tot va ésser una mica generós i ens va concedir l'esperança d'una bona diada. I damunt aquesta esperança la gent va anar acudint - dic damunt esperança, car la gent no acudia amb plena seguretat de bon temps.

Aquesta manca de seguretat de bon temps

presentat va fer que no hi havés la gernació que hauria plagut la nostra imaginació, ni la que considerava el nostre coneixement que s'hi podia aplegar.

Prop les quatre de la tarda va ésser quan més gent va afluir-hi. Feia un goig de veure tantes cares franques. L'amor a la nostra dansa es palesava sobrerament.

La part alta del Parc, la qual estava a la lliure disposició del poble, també hom hi veié significades persones i altres sardanistes, les quals persones aprofitaven la bellesa del lloc i les tonades de la dansa nostríssima.

D'entre ells molts van acudir-hi cridats per la nostra festa, la qual cosa prova que l'interès a la nostra dansa és ben viu en hom de caràcter vari.

No obstant la immensa majoria va acudir al nostre costat amb el seu òvul generós, segons l'estipulat en els pogrames.

I ara no vull pas entrar en disquisicions ètiques, les quals serien impròpies en aquestes línies, però només faig constar que m'eren infinitivament més simpàtics els amics de dintre el nostre estatí que no pas aquells d'enllà de les cordes.

Erem més de dues mil persones. Vull tenir-la per bonica xifra, aquesta. Però el més bonic de tot era l'estol remarcable de xamoses damiselles. *(Em sembla que hauré de galantejar...)*

Dic bonic estol en aquest moment en el sentit d'haver estat sorprès pel gran nombre, en relació dels homes, de gentils congregades a la festa.

Ara bé, cal que us remarqui, distingides entusiastes de la nostra dansa, que un estol sigui petit o gros de noies és bonic sempre, això ja no s'ha pas ni de dir... *(Ja està fet el galanteig.) Perdoneu si ho faig tan malament.)*

El desenrotllament del pograma va efectuar-se amb regularitat.

D'en tant en tant uns gais raigs solars difosos per les bromes ajudava a impressionar la latent vibració d'alegria del col·lectiu.

I les interpretacions dels músics, aquests altres raigs que donaven la llum irisada, i plàcida, i zigzaguejant ens feien elevar els sentiments, i donaven aquella alegria. Era tot un colorit vibrant intransportable a les teles dels pintors.

Les rotllanes amb ímpetu dansaven assenyadament puntejant.

El cel no deixava d'anar-se tapant. Els nostres ulls prou remiraven amunt amb intent de capturar-se. Però els avions que evolucionaven per sobre el poble en vols de Bateig de l'Aire ens atreien. L'atenció al nuvoleig s'esfumava.

Però quan ja ens creiem que s'oblidaria de ploure, per allà la penúltima sardana va començar de caure les primeres gotes, com a avís del gran xàfec que es preparava.

La desfilada va ésser ràpida. Hom va acordar acabar el festival a l'estatge nostre. *(La Societat Coral «Erato».)*

Només faltava la darrera sardana de conjunt, l'alegroia i sentida sardana «El cant dels

ocellets» del nostre admirable Pep Ventura. Aquesta va ésser executada amb art sardanístic-musical molt lloable.

Després d'haver tocat la darrera sardana del pograma els nostres músics van accedir gustosament a interpretar conjuntament la sardana «La Santa Espina», demanada a executar per alguns elements del nostre Foment d'ànima arborada de sants ideals. Aquest desitjat final de festa va ésser aconseguit.

No cal dir amb quin entusiasme va rebre el públic en general aquesta estimada sardana! Els aplaudiments van començar per llarga estona. Es va escoltar a peu dret fervorosament i es repetiren i s'accentuaren els aplaudiments en les estrofes que ens són tan cares, i grans aplaudiments al final.

No cal que descriguem l'entusiasme dels escoltaires, però si que cal remarcar que els músics van interpretar aquesta peça de fora programa amb ple goig. Nosaltres ens som agraidíssims i els donem les nostres gràcies.

En aquest festival d'enguany s'han tocat en total 18 sardanes executades per les importants cobles «Els Montgrits», «La Selvatana», «Antiga Pep» i «La Principal de La Bisbal». Totes quatre cobles van agradar moltíssim. Totes van posar en llur execució la seva intel·ligència i art amb l'empenta empordanesa per tal de lluir qui més podia. Gairebé no sabem per quina començar a triar.

Les sardanes totes van ésser boniques. Van agradar de debó. Va ésser un pograma ben encertat. Prou m'estendria a donar l'impressió vària de cadascuna, però vull ésser breu. Sols vull esmentar les estrenes que hi constaven, els autors de les quals són l'artista E. Sans i l'infatigable Llonc. L'un presenta la sardana «Ni mai que torni» i l'altre «La cançó de l'exiliat».

«Ni mai que torni» ens palesa com són de naturals les notes del compositor. En Sans s'inspira sempre amb un argument simple, però directe i penetrant.

«La cançó de l'exiliat» ens fa recordar amb melangia el seu compositor, el nostre amic allunyat de la nostra Pàtria i estatjat a terres franceses.

Malgrat d'ésser dintre un ambient aliè, el sentiment i fe està amb i per nosaltres. La seva labor ens ho evidencia. Amb aquesta sardana hem saludat l'amic Llonc, car sentint-la l'hem trobat ran nostre igual que en altres temps.

Aquesta nova producció, tan audívola com totes les seves sardanes, ens inclina a felicitar-lo per l'encert, tot desitjant que no defalli ni un moment.

Amb una pluja torrencial va acabar-se la festa. Però malgrat tot ens congratulem, encara que no contrastant el Monument al sempre recordat reconstructor de la sardana d'avui el vegem a les nostres velleses.

C. V.

La força emotiva de la Sardana

AQUELLA persona, per la seva manera d'obrar, m'havia causat sempre la sensació que no s'havia adonat que era catalana. Les nostres coses la deixaven tan indiferent! Per això un dia al mig d'una plaça pública en escapar-li tan espontàniament aquella exclamació de:

- Que n'és de bonica la sardana!, no vaig poder menys que dir-li:

- La veritat, no hauria dit mai que el nostre ball us entusiasmés així.

- Ep, ep, em contestà, no us penseu que tingui cebes al cap, però no hi faríeu pas res, és una música que m'agrada. Mireu, a Madrid, una vegada vaig sentir tocar una sardana en la gramola d'un cinema i per poc que no em poso a plorar com una criatura.

De persones com aquesta no n'hi ha una sola. Jo n'he trobades a dotzenes. Inclús en individus d'una sensibilitat musical com aquell qui diu nul·la.

En realitat aquella música no impressionava al meu interlocutor pel fet d'ésser catalana. No diré que això, i a pesar seu, no hi pogué influir una mica, però més que res era la seva força emotiva deslligada de símbols, nua de literatura ço que el feia estremir.

La sardana és nostra, essencialment nostra. Aquí ha nascut i aquí l'hem breçada quan era fràgil nineta de bolquers, però ara esdevinguda una dona, per la misteriosa fatilleria de les seves gràcies, arreu on vagi no és pot trobar estrangera. I és que canta a la terra i a l'amor, sentiments que són universals i eterns. Altres músiques populars hi ha que ho canten. Es cert. Potser el meu deliri per la sardana em cega, però juraria que no n'hi ha cap altra que ho faci amb el fervor i la tendresa que ho fa la nostra.

A través dels discos de fonògraf la música de la sardana és popularitzada avui arreu. Això és molt falaguer, però per si sol no té gaire valor. Com a curiositat i com a exotisme les músiques més indigestes han fruit de la seva temporada de voga. Ço que compta és la capacitat d'emoció que pugui desvet-

llar, i la força emotiva de la sardana és gran. Permeteu-me per a il·lustrar el meu punt de vista que transcrigui quelcom aparegut fa uns dies a *«La Publicitat»*. Es tracta del fragment d'una «interview», signada M. G. Alba, feta a Miquel Ferrer, ex-presidari nostre, uns dies després de finida íntegra la seva condemna de quatre anys.

«La cobla *«La Principal de La Bisbal»* havia vingut a Alacant a donar una audició de sardanes. El Director del penal, ho va saber i em va cridar:

- «Oiga, Ferrer, a ver si les escribe usted, y vienen a darnos un concierto».

I tal dit, tal fet. Els de La Bisbal, encantats, anaren al penal el diumenge a la tarda, i donaren un concert al pati, a l'aire lliure.

- Qui és En Ferrer, qui és En Ferrer? - li demanaven, a ell mateix.

I l'abraçaven, fins a fer-li mal.

El concert fou un èxit. Al capdavall En Ferrer va dir-los:

- La darrera, toqueu «La Santa Espina».

- Voleu dir? Voleu dir? - feien ells.

- Ja veureu, demaneu permís al Director.

I el Director va donar el permís. No sabia ben bé de quina «espina» li parlaven, però si era «santa» no podia portar res de mal.

Bé. Fou memorable. La cobla va atacar la sardana amb un braó difícil d'expressar. Els ulls dels músics guspijaven. I misteriosament encomanats del seu entusiasme, quan varen acabar els darrers compassos, tots els reclosos - murcians, andalusos, extremenys, etc. - (quasi bé tots eren delinqüents comuns) s'aixecaren de peus com un sol home i esclafaren una ovació inenarrable.

Calgué repetir-la. Va ésser una cosa èpica - afegeix Miquel Ferrer - i els ulls li lluen, mentre escruten l'horitzó cap allà baix, cap el Sud...»

LOLA COS ROGET.

GLOSSA

«Clavell de la matinada,
les claus del meu cor portau»,
cada fulla satinada
és una dent de la clau.

Encara en la clavellina
sou capoll a punt d'obrir,
que el sol ardent hi endevina
la dolçura d'un llamí,

i daura les vostres fulles
amb la gràcia del seu raig;
oh sol que l'esguard et mulles
amb gotes de rou del Maig!

Hi ha unes petites esberles
al damunt del capciró;
el solei li fon les perles
i l'encén de morenor.

«Clavell de la matinada,
les claus del meu cor portau»,
l'amor passa enriollada...
obriu la porta, si us plau!

Dansa el vent i s'espargilla
la poncella a mig badar;
jai, quina dolça conquilla
per a servir-hi un besar!

Ara que ja heu tret florida,
bé fareu d'escarceller;
perfumeu la meva vida,
que amb dos cors la vull refer,

Vigileu el recentacle,
que, quan s'esberli un petó,
l'amor l'haurà fet miracle
d'una dolça exhalació.

«Clavell de la matinada,
les claus del meu cor portau»
cada fulla satinada
és una dent de la clau.

DOMÉNEC JUNCADELLA.

OBLIT INJUST

Hi ha herois, — tots els pobles en tenen, — que viuen en la ment dels homes un temps curiet. Un jorn, llur record es revifa, — a voltes perquè s'apropa un aniversari, un centenari, — però, un cop ha passat la vivor del revifament, torna a covar dintre la ment del ciutadà, — mantes vegades ciutadà cridaner, — la reminiscència horrosa. I, arriba que, sovint, sovint, hom es topa amb un de casa i en sortir a frec de llavis el nom d'un d'aquests herois, diu l'altre: ai, ai, però, és que era empordanès? Hi ha qui sap la biografia de Franklin, poso per exemple; però, en canvi, desconeix l'origen de Muntaner. Pequem, — gairebé sempre, — d'universalistes. Desconeixem el què és de casa, però burgem per saber el què és de fora. Sabem quines són les fonts de l'*Amazonas* i no sabem quines són les de la Muga. I és que som d'una llei estranya. Sentim que el veí crida i, per motius de associació d'efectes, ens posem a cridar. Oïm que parlen d'alliberaments, d'home-natges, de fer quelcom que doni una mostra de nostra existència i de seguida ens firem al carrer, cridem, treiem llaçets, tot ho fem anar en orri, i, quan algú ens pregunta: i bé, voleu dir-me per què us bellugueu? Hom respon: perquè sí, perquè es belluguen. Ahir era En Carles Capdevila, avui és En Jaume Bofill, — demà serà un altre, — que parlen del respecte al carrer, de la vera compostura davant els moments de màxima transcendència. Humanitat, nacionalitat, regionalisme, tot és qüestió de sentiment i de seny. Cor endins i cervell nudrit. La màxima perfecció individual portarà la magnífica representació del nostre poble. La representació neta de cadascuna de les regions farà la vertadera valoració nacional i la vertadera valoració de cadascuna de les nacions, farà la anhelada perfecció total. Comencem per nosaltres matei-

xos. Fora egoisme: cada u per tots. Els forts, pels febles; els savis, pels ignorants; els amarats d'amor pels prenyats d'odis. Cada u per tots. Enfortim el cervell i entendrim el cor; començant, però, pel què és de casa. Per això considero imprescindible fer arribar al poble aquells mitjans de cultura que el posin a l'abast de les comprensions més imperdonables. Cal crear, — i els dirigents deuen donar facilitats per mor de portar-ho a terme, — cursets d'història, literatura i gramàtica regionals. No coneixent el què ha contribuït a estructurar la nostra naturalesa doble, no podem, de cap de les maneres, conèixer, — barrejant-hi el juí i l'afecte, — el què és de fora. Per tal què l'home pugui fer bon ús del seu lliure arbitri, — malauradament força relatiu, — és imprescindible necessitar la formació de la seva consciència, i aquesta, — que es desenganyin els que ho creuen, — no es fa pas a l'atzar, sinó pulsant, a l'ensem, el cervell i el cor.

Cal començar per nosaltres mateixos i cal, ultra tot, no oblidar les valors pretèrites i presents. Muntaner, Pujades, Dàmas Calvet, Anicet de Pagès, Bosc de la Trinxeria, Frederic Rahola, etcètera, etcètera, han estat tots alt empordanesos. Què hem fet per a honorar la seva alta humanitat? Ni un carrer de la nostra urbs els memora!! Hi ha qui parla —, beneït sigui —, d'una galeria d'empordanesos, però, mentrestant, ¿no podríem posar llurs noms amantíssims a alguns dels nostres carrers més cèntrics? Bo és honorar les valors de fora; però és humaníssim començar per les de casa. I, el no fer-ho és un oblit imperdonable, a més, demà poden fer-ho els nostres fills, i si tal cosa arribés, per la meua part, quina vergonya!

LLORENÇ VIVES.

Ciutat, 1-5-30.

La Sardana de l'amnistia

QUINA bella florida hi ha hagut enguany en la nostra Catalunya!

I no parlem pas de l'esclat de roses i clavells multicolors que exornen actualment els bells jardins de ciutats i pobles, sinó del magnífic esclat de signatures aromoses de mil i milers de dames i damiselles, de les fortes dones catalanes, tot seny, tot cor, tot amor, signatures les quals, obrint llurs càlzers com les més gaies flors primaverenques, han fet arribar llur perfum fins al venerable patrici Sr. Maluquer i Viladot, digníssim president de la Diputació de Barcelona, per tal que ell, recollint-lo dintre d'una àmfora sagrada, el dugués, ben amorós, tanmateix fins l'home que pot concedir mercès, el qual corprès per tant falaguer, flairós i altruista perfum, ha obert les portes de les presons i presidis, ha trencat les gruixudes cadenes de l'eixili, i ha donat pas franc als qui, una dictadura inquisitorial, els havia tancat reixes endins i fer traspassar les fronteres.

Mercès a aquest formidable moviment femení de les nostres dones, acompanyat ensems de sengles saques de postals de catalans, les quals han format verdadeires muntanyes de cors, que bategant a l'uníson per l'amor als companys i amics allunyats, s'han fet sentir de tota Espanya, avui Catalunya, terra de llibertat, de fe i d'amor, pot ballar tota joiosa la sardana de l'amnistia, tot donant les mans als nostres germans que durant tant de temps han estat martiritzats pels seus ideals.

L'arc de Sant Martí es mostra esplen-

dorós en el cel de la nostra contrada i avui, diada del Sant Patró de Catalunya, el cavaller Sant Jordi tota una catifa molsuda i brodada gentilment de roses per mans femenines, es desenrotllarà pels camins de la terra nostrada, per tal que els empresonats i exiliats, suara alliberats, puguin trobar en llur camí quelcom que els fassi oblidar les espines damunt les quals els han fet caminar mesos i mesos aquells que, sense cor i sense sentiments pietosos, havien fet de Catalunya sobretot, i de tota Espanya un presidi tenebrós.

Convidem-los nosaltres, amics del Foment de la Sardana de Figueres, i els figuerencs tots, i àdhuc els veïns de les nostres belles contrades, per a que vinguin a ballar amb nosaltres la dansa de germanor, aquesta dansa cordial que encercla, als compassos dolços del flabiol i els sentimentals de la tenora, els cors dels bons empordanesos.

Ballem-la tots, en la nostra formosa i florida Rambla, aquesta dansa, apretant amb amor i amistat vertadera, les mans on encara es veuen, com brodades en la carn, les senyals dels grillons de les manilles.

Ballem-la aquesta sardana de l'amnistia, la qual ha dut al fogar de mantes famílies, l'alegria plàcida d'on havia fugit feia tant de temps.

Amics del Foment de la Sardana i amics figuerencs tots, ballem-la, doncs.

ANGEL TRÉMOLS.

Diada de Sant Jordi de 1930.

EMPORDÀ LLIURE

CANÇÓ

*Es la plana empordanesa
un estoig de cants i amors,
un fogar de llum encesa
que a tothora abranda els cors.*

*Dins un cel blavós i clar
els pobles hi fan sardana,
l'un amb l'altre es don la mà
sens trencar mai la rotllana.*

*Tot sorolla, tot somriu,
tot brilleja entorn la dansa,
a tothora espurna viu
un desig de deslliurança.*

*Des del mar al Canigó,
sobre el pla, dalt la muntanya,
hi floreix una cançó
que a tot temps ens acompanya.*

*Cançó eterna d'amistat
que ja ens parla dels besavis,
que desclou els nostres llavis
per cantar la Llibertat.*

JOAN FORMENT.

NOTICIARI

EL mes passat, en els Jocs Florals organitzats pels aimants de la literatura catalana «Genet d'Or» de Perpinyà, va ésser atorgat el primer premi, donat per l'Ajuntament de la capital del Rosselló, a la millor poesia i acompanyat de la Flor Natural oferida pel Casal Català, al nostre entusiasta col·laborador de **LA DANSA MÉS BELLA...** mossèn Bartomeu Barceló.

Adrecem al nostre admirat poeta la més sincera enhorabona.

HEM estat invitats pel Grup Sardanista de Mataró al I Aplec de la Sardana que tindrà lloc al Manantial Burriac (Argentona), i en el qual prendran part les cobles «lluro» de Mataró, «Els Montgrins» de Torroella de Montgrí i «La Selvatana» de Cassà de la Selva.

Agraïm moltíssim la comunicació, desitjant-los que aquesta festa, sigui una veritable demostració de germanor.

Donem la més cordial benvinguda a tots els presos i exiliats que han reingressat a les seves llars.

EL mes passat el Foment de la Sardana de Barcelona, va celebrar el IX.è aniversari de la seva fundació, amb un seguit de belles festes.

Amb aquest motiu ens plau adreçar-los la nostra més sincera adhesió bo i desitjant-los molts anys de vida per a continuar tan gran obra.

HEM ingressat al nostre arxiu, galantment cedides pels seus compositors, les següents sardanes:

La pageseta del Puig Brugada.	J. Fort Pagès.
L'aplec	Ramon Basil.
Invitació	" "
La cançó de l'exiliat	Joan Llonc.
Ni mai que torni	Enric Sans.

AGRAIM efusivament al senyor Jaume Massot l'haver-nos permès exhibir durant uns quants dies en els seus aparadors, el pergami que aquest Foment frameté, en prova d'afecte, al reconegut escriptor N'Ernest Albert i Galter.

ENS assabentem que el Grup Sardanista de l'Orfeó Gracienc, té projectat pel dissabte dia 17 del corrent, la celebració de la seva tradicional Festa de la Sardana, que tindrà lloc a l'estatge de l'esmentat Orfeó, carrer d'Astúries, 83.

Augurem un complet èxit a aquest festival.

Demanem àmplia amnistia pels presos socials.

VAREM rebre una amable invitació de l'Agrupació Sardanista de Barcelona pel festival pro-empresonats que va organitzar el passat dia 6 del corrent.

L'èxit de la festa va ésser una prova palesa del nostre afany de reivindicació.

Agraïm sincerament l'esmentada invitació.

ENS assabentem que han estat lliurades a la Vídua Vilanova, 1.428 pessetes i 30 francs. Quantitat a que han ascendit les llistes obertes en aquesta ciutat pro-Vídua i fill del plorat heroi.

Donem la més sincera enhorabona als organitzadors d'aquesta lloable i meritòria subscripció.

ENS cal fer constar el nostre sentiment i la més viva protesta, per la campanya que alguns setmanaris (?) d'aquesta Ciutat, han sostingut en contra del festival que veníem donant cada any per les Fires i Festes de la Santa Creu en el Parc-Bosc, a profit del futur monument que hom pensa aixecar per a perpetuar la memòria del restaurador de la nostra dansa, el mai prou lloat Pep Ventura.

El mal temps va deslluir la festa, però varem poder palesar que la gent com cal està de la nostra banda; aquestes animetes que tan sols busquen el moment propici per a ferir els nostres purs sentiments, hauran pogut constatar que perden llàstimosament l'estona, per més que cridin i facin notrobaran ressó, no en va han passat els sis anys dictatorials, avui dia ja els coneixem massa. Tan sols sentim que els facin joc, homes que pel càrrec que representen, ans no expossessin una determinació haurien d'anar-hi amb peus de plom, però, no dubtem que tot arribarà, fins l'hora de fer justícia, i allavors sanejarem com cal la nostra ciutat.

EN el proper número us assabentarem de la quantitat que haurem ingressat a la Caixa de Estalvis en el compte obert per al projectat monument a En Pep Ventura, que serà el benefici del III festival pro-monument organitzat per aquest Foment en el Parc-bosc.

VAREM rebre d'una casa de Barcelona - D. Escarpenter, Corts, 312 - una ofrena de mitjons, per a fer propaganda entre els sardanistes, on s'hi veia la nostra ensenya barrada.

Es vertaderament de doldre que en la nostra terra puguin existir comerciants que s'atreveixin explotar cosa tan sagrada.

Seria lògic combatre'ls decididament per a demostrant-los que els nostres sentiments estan molt per damunt del què ells poden capir. Ja mai exhibirem als peus el què correspon hissar en el cim dels cims.

EL dilluns dia 5 del corrent, va arribar a aquesta ciutat l'ex-empresonat En Jaume Comte. Varem anar a saludar-lo un grup de companys fomentistes, per a donar-li la més cordial benvinguda.

Desitgem que les sofrances que ha passat, li donin més força per a treballar fermament, com ell sap fer-ho, per tal d'assolir la realització de les seves nobles aspiracions.

Quan hagin tornat a casa tots els presos polítics i socials i els exiliats, allavors podrem estar tranquils. Mentrestant cal demanar constantment: Amnistia! i Llibertat!.

EL dia 5 del corrent en acte íntim, el C. D. de aquest Foment féu entrega al bon company i reconegut publicista N'Ernest Albert i Galter d'un pergami senzill i simbòlic, on volíem palesar l'estímul que en tots moments ens ha donat, encoratjant-nos a seguir sempre avant.

Regraciem una vegada més a l'altruïsta pintor N'Antoni Calvet, el fer-nos l'obsequi de tan reconeguda obra.

A «Atenea» hem oït, el passat mes, dues interessants conferències, ambdues donades en la nostra parla. Sembla que comencem anar pel bon camí.

La primera organitzada pel col·legi Monturiol a càrrec del reconegut escriptor empordanès N'Ernest Albert i Galter, que dissertà «Les idees i els llibres».

I la segona titulada «Caricatura i humorisme», pel nostre admirat literat En Josep Puig Pujades, que va ésser la IV.^a de les corresponents al segon curs d'«Atenea», aquesta fou amb projeccions adequades.

Tant en una com en l'altra hi assistí una selecta concurrència àvida de les sentides emocions nostrades.

ENS plau avançar que, en col·laboració amb la Societat Coral Erafo, estem projectant, pel dia 27 del corrent, un festival pro-presos polítics i socials, el qual tindrà lloc al gran teatre «El Jardí» de nostra ciutat.

Per programes que farem circular anticipadament, donarem tota classe de detalls d'aquesta magna festa, a la qual no dubtem assistireu tots, puix el seu fi es meritíssim.

EL dia 15 del prop-passat abril va morir en aquesta ciutat Na Teresa Figueres Padrosa, àvia del nostre preuat director En Jacint Bosc. Rebi aquest i la seva volguda família el nostre més sentit condol.

HEM rebut de «Palestra» de Barcelona, una cordial salutació, i ens demanen al mateix temps la nostra adhesió a la seva obra.

Amb seguretat tots estareu assabentats dels projectes de «Palestra», puix s'han publicat en la majoria de periòdics de Barcelona i en algun setmanari local. Es tracta d'agrupar tot el jovent de Catalunya. Cal fer esport i ciutadania.

El C. D. d'aquest Foment, que està completament d'acord amb ells, prega als senyors socis que tinguin algun inconvenient en adherir-se que ho notifiquin ans que fineixi el mes, puix per aquesta data tenim pensat enviar a «Palestra» la nostra adhesió. Si algun soci, vol llegir el manifest de «Palestra» li agrairèm ens el demani, està a la seva disposició.

EL dia 9 del corrent l'il·lustre figuerenc, catedràtic de dret de l'Universitat de Barcelona, En Josep Xirau Palau, va donar una conferència a «Atenea» qual nom era «Afany de Justícia».

El públic que omplí a vessar la Sala va voler demostrar amb l'afany que havia esperat oir al reconegut socialista.

Podem remarcar que no en vàrem sortir defraudats, tot al contrari, trobarem curta la conferència.

Nosaltres saludem efusivament al Sr. Xirau per la gran i espiritual obra que porta a terme.

EL Foment de la Sardana de Manresa ens ha tramés uns quants programes anunciadors del seu VI Aplec de la Sardana al Bosc de Suanya.

Agraïm com es mereix l'atenció i no dubtem que la festa serà una prova palesa d'amor a la nostra dansa.

ENS plau felicitar al nostre conciutadà En Marian Baig, per l'exposició de pintures i caricatures que hem admirat a la sala d'«Atenea» del Casino Menestral, les quals demostren les seves dots d'artista.

Cal no defallir, i batallar resolutament, fins que deixin tornar tots els exiliats.

AMB sentiment ens assabentàrem del traspàs del reconegut aimant de la nostra dansa N'Ernest Bosc Rost.

Que aquestes ratlles serveixin a la seva família del més sincer condol.

Arts Gràfiques TRAYTER, Cervantes, 13, Figueres

Aquest portantveu ha passat per la prèvia censura.

PLUS ULTRA

COMPANYIA D'ASSEGURANCES GENERALS

abans CENTRE CATALA D'ASSEGURADORS

FUNDADA L'ANY 1887

RAMS: Transports, Incendis, Vida, Collites, Accidents, Responsabilitat civil, Maquinària i Robatori.

REPRESENTANT: JOAN SALLERES

ENGINYERS, 2 - FIGUERES

“SALVAVIDES”

ES EL CAMEL QUE, TOT DANSANT, US APAIVAGARÀ LA SED.

COLMADO BOSCH

RAMBLA, 11 I PORTELLA, 9

QUEVIURES FINS

BOMBONERIA SELECTA

JOAN MARAGALL, 315

PRIMER PIS

FIGUERES

NOVETATS PER A SENYORA

PERE JUANOLA

GIRONA, 24

FIGUERES

Aquesta casa rep continuament les

últimes novetats que imposa la moda

PREU FIXE